

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi tilastokeskuksesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki tilastokeskuksesta, jolla korvattaisiin nykyinen vuodelta 1970 oleva laki. Ehdotettu laki sisältää yleiset säännökset tilastokeskuksesta. La-

kiin otettaisiin myös säännös johtokunnasta, joka olisi viraston ylin päättävä toimielin.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1992.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

Tilastokeskuksesta säädetään tilastokeskuksesta annetussa laissa (796/70) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen ja tilastokeskuksesta annetussa asetuksessa (1110/91) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Nykyinen laki tilastokeskuksesta sisältää sekä hallinnollisia että toiminnallisia säännöksiä. Lain 1 §:ssä säädetään tilastokeskuksen tehtävistä ja siitä, että se on valtiovarainministeriön alainen. Lain 2 ja 3 §:ssä ovat säännökset tilastokeskuksen oikeudesta saada tietoja valtion viranomaisilta tilastojen laatimista varten sekä muilta tilastoja laativilta viranomaisilta valtion tilastotoimen kehittämistä ja valvontaa varten. Niissä säädetään myös tilastokeskuksen velvollisuudesta pitää salassa viranomaisilta saamansa tiedot. Lisäksi tilastokeskuksen tehtävänä on näiden pykälien mukaan vahvistaa valtion toimesta laadittavissa tilastoissa sovellettavat käsitteet, luokittelut ja tunnusjärjestelmät sekä toimia tarvittaessa tilastojen yhtenäistämiseksi. Lain 6 § sisältää asetuksenantovaltuuden ja 7 § voimaantulo- ja siirtymäsäännökset. Lain 4 ja 5 § on kumottu.

Tilastokeskus on valtion tilastotoimen yleisviranomainen, joka laatii nykyisin noin kaksi kolmasosaa valtionhallinnon tuottamista tilas-

toista. Tilastokeskuksen lisäksi tilastotoimen tehtäviä on noin 35 muulla valtion viranomaisella.

Ehdotettu uusi laki tilastokeskuksesta sisältää virastoa koskevat yleiset perusteet. Tilastokeskuksen toimiala, valtion tilastotoimi, säilytettäisiin uudessa laissa ennallaan. Tilastokeskus toimisi edelleen valtiovarainministeriön hallinnonalalla.

Tilastokeskukselle uudessa laissa säädettävät tehtävät säilytettäisiin nykyisen kaltaisina. Tehtävistä käytettäviä ilmaisuja tarkistettaisiin vastaamaan hallinnon nykyistä käsitteistöä. Viraston päätehtävänä olisi edelleen yhteiskuntaoloja koskevien tilastojen ja tilastollisten selvitysten laatiminen sekä valtion tilastotoimen yleinen kehittäminen yhteistyössä muiden valtion viranomaisten kanssa.

Lakiin ehdotetaan otettavaksi säännös myös johtokunnasta. Johtokunta olisi suppea asiantuntijaelin, joka merkitsisi tilastotoimen asiantuntemuksen ja yleisjohtamisen näkökulmasta lisävoimavaraa tilastokeskukselle. Johtokunta olisi viraston ylin päättävä toimielin ja ministeriön ohjauksen kannalta keskeinen toimielin. Johtokunnan kokoonpano uudistettaisiin määrajoin. Johtokunnan tehtävistä, kokoonpanosta ja asettamisesta ehdotetaan säädettäväksi asetuksella.

Valtion tilastotointa koskevan lainsäädännön uudistamista valmistellaan parhaillaan valtiovarainministeriössä. Tarkoituksena on sa-

mallalla koota yhteen nykyisin useissa laeissa, kuten tilastokeskuksesta annetun lain 2 ja 3 §:ssä, olevat erilliset säännökset tilastokeskuksen toiminnoista.

Tilastokeskuksen siirtyessä vuonna 1992 tulosohjaukseen olisi tilastokeskuksesta annettu laki kuitenkin saatava uudistettua kiireellisemmin kuin valtion tilastotointa koskeva lainsäädäntö. Tämän johdosta ehdotetaan siirtymäkauden järjestelyinä, että tilastokeskuksesta annetun nykyisen lain kumoamisesta huolimatta sen 2 ja 3 § jäisivät edelleen voimaan, kunnes pykälät erikseen kumottaisiin. Järjestely on tarkoitettu enintään viiden vuoden ajaksi. Tämän ajan kuluessa on tarkoitus saada voimaan valtion tilastotointa koskeva uusi lainsäädäntö.

Tämä esitys on valmisteltu virkatyönä valtiovarainministeriössä. Esitysluonnoksesta pyydettiin lausunto tilastokeskuksesta, joka suh-

tautui ehdotukseen myönteisesti. Lausunnossa esitetty on pyritty mahdollisuuksien mukaan ottamaan huomioon esitystä viimeisteltäessä.

2. Esityksen hallinnolliset ja taloudelliset vaikutukset

Ehdotettu uusi laki liittyy tilastokeskuksen siirtymiseen tulosohjaukseen vuonna 1992. Tulosohjaukseen siirtymisellä pyritään tehostamaan ja kehittämään viraston toimintaa ja ohjattavuutta. Muutoksella pyritään myös luomaan tarvittavat edellytykset tilastokeskuksen toiminnan joustavalle muuttamiselle palvelujen kysynnän mukaan.

Ehdotetusta muutoksesta ei aiheudu kustannuksia eikä se vaikuta henkilöstön määrään.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Pykälässä on yleissäännös tilastokeskuksen toimialasta valtiovarainministeriön hallinnonalalla toimivana viranomaisena.

2 §. Pykälässä ovat säännökset tilastokeskuksen tehtävistä. Tilastokeskuksen keskeinen tehtävä on yhteiskuntaoloja koskevien tilastojen ja selvitysten laatiminen. Sen lisäksi tilastokeskuksen kuuluu huolehtia valtion tilastotoimen yleisestä kehittämisestä, mikä toteutettaisiin yhteistyössä muiden valtion viranomaisten kanssa. Näiden tehtävien lisäksi tilastokeskukselle voitaisiin antaa tehtäviä muussa laissa taikka asetuksessa tai niiden nojalla annettavissa määräyksissä.

3 §. Pykälä sisältää säännöksen tilastokeskuksen johtokunnasta. Johtokunnan tehtävistä, kokoonpanosta ja asettamisesta säädettäisiin asetuksella.

4 §. Tilastokeskuksesta annettavaan asetuk-

seen on tarkoitus ottaa tarkemmat säännökset virastosta ja sen toiminnoista. Asetuksen nojalla annettavassa viraston työjärjestyksessä määritettäisiin yksityiskohtaisesti muun muassa organisaatiosta, toimivaltasuhteista ja keskeisistä toimintatavoista.

2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1992. Sillä kumottaisiin nykyinen tilastokeskuksesta annettu laki. Kumottavan lain 2 ja 3 § ehdotetaan kuitenkin jätettäväksi voimaan, kunnes lailla toisin säädetään.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

L a k i

tilastokeskuksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Valtion tilastotointa varten on valtiovarainministeriön hallinnonalalla tilastokeskus.

2 §

Tilastokeskuksen tehtävänä on laatia yhteiskuntaoloja koskevia tilastoja ja selvityksiä sekä huolehtia valtion tilastotoimen yleisestä kehittämisestä yhteistyössä muiden valtion viranomaisten kanssa.

Lisäksi tilastokeskus suorittaa sille erikseen säädetyt tai määrätyt muut tehtävät.

3 §

Tilastokeskuksessa on johtokunta, jonka tehtävistä, kokoonpanosta ja asettamisesta säädetään asetuksella.

4 §

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

5 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

Tällä lailla kumotaan tilastokeskuksesta 23 päivänä joulukuuta 1970 annettu laki (796/70) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Ku-mottavan lain 2 ja 3 § jäävät kuitenkin edelleen voimaan, kunnes lailla toisin säädetään.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 27 päivänä syyskuuta 1991

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Ilkka Kanerva*

